

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Lisäselvitys

22.10.2020

VN/16055/2020

1/2

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lisäselvityspyyntö

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISEN KUNTAKOKEILUSTA (HE 87/2020 VP) JA SITÄ TÄYDENTÄVÄ HALLITUKSEN ESITYS (HE 114/2020 VP)

Lisäselvityspyyntö

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä kirjallista lisäselvitystä Ohjaamo-toiminnasta ja työhönvalmennuksesta. Lisäselvitys on toimitettava mahdollisuuksien mukaan 22.10.2020 kello 12:15 mennessä.

Ohjaamo-toiminnan osalta valiokunta pyytää selvitystä siitä, mikä Ohjaamo-toiminnan rooli tulee kokeilualueilla olemaan, keitä Ohjaamoissa toimii, kun kokeilu alkaa ja pysyvätkö esimerkiksi työllisyyspalvelut nykyisissä Ohjaamoiden palvelupisteissä myös kokeilujen alueilla. Lisäksi valiokunta pyytää selvitystä siitä, säilyykö myös kokeilualueilla edelleen kaikkien yhdenvertainen mahdollisuus, riippumatta siitä onko työssä vai ei, Ohjaamoiden palveluihin ja ohjaukseen. Työhönvalmennuksen osalta valiokunta pyytää selvitystä siitä, kuinka työhönvalmennusta edistetään kuntakokeilussa ja voisiko valiokunta vielä edistää tällaisen palvelun toteutumista kuntakokeilussa.

Ohjaamo-toiminnasta kuntakokeilussa

Työllisyyden kuntakokeiluihin ohjataan alle 30-vuotiaat työttömät työnhakijat, mikä tarkoittaa, että kuntakokeilualueilla Ohjaamo-toiminta siirtyy kokonaisuudessaan kuntaorganisaation alaisuuteen. Kuntakokeilujen ulkopuolella taas säilyvät TE-toimistojen ja kuntien yhteistyörakenteet Ohjaamojen organisoinnissa. Kokeilujen ulkopuolisilla alueilla säilyy nykyisen kaltaiset perusteet, kuten matala kynnyks ja moniammatillisuus.

Ohjaamojen toimintaa ei säädellä lainsäädännön kautta, vaan toiminta on rakentunut valtion, kuntien, yritysten ja järjestöjen vapaaehtoiselle yhteistyölle. Ohjaamo-toiminnan perusteista, joissa määritellään toiminnan tavoitteet ja luonne, on sovittu laajassa yhteistyössä valtion ja kuntien välillä (<https://tem.fi/documents/1410877/2934378/Ohjaamotoiminnan+perusteet>). Valtion rahoitus ja kehityshankkeet ovat pohjautuneet oheisen dokumentin mukaisiin tavoitteisiin.

Koska Ohjaamoista ei säädetä lainsäädännön kautta, on kuntakokeilukuntien mahdollista organisoida Ohjaamot työllisyyden näkökulmasta uudella tavalla, mikäli kunnat niin päättävät. Työ- ja elinkeinoministeriö on kannustanut jo hakeutumisvaiheessa kokeilukuntia hyödyntämään nykyisiä hyviä rakenteita, kuten Ohjaamoja. Valtion puolelta tuetaan Ohjaamoja jatkossakin perusteet dokumentin mukaisesti, mutta paikallisesti Ohjaamojen organisoinnissa ja tavoitteissa tulee olemaan eroja. Osassa Ohjaamoja työllisyyspalveluiden rooli tulee säilymään nykyisen kaltaisena. Osa Ohjaamoista on rakentumassa vahvasti työllisyyspalveluiden ympärille ja osassa Ohjaamoista työllisyyspalveluiden asema tulee olemaan pienempi. Lisäksi on ennakoitavissa, että Ohjaamojen saavutettavuudessa matalan kynnyksen näkökulmasta tulee olemaan nykyistä suurempia eroja.

On oletettavaa, että vuoden 2021 alusta ohjaamokenttä tulee olemaan nykyistä moninaisempi. Hallitus on syksyn budjettiriihessä päättänyt monialaisen työllistymistä tukevan työn tukirakenteen perustamisesta. Tukirakenteen kautta tuetaan niin kokeilukuntien kuin kokeilujen ulkopuolisten Ohjaamojen kehittymistä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi ohjaamo-brändin vahvistamista sekä Ohjaamojen vertaisoppimisen ja palveluiden vaikuttavuuden lisäämistä. Lisäksi budjettiriihessä hallitus päätti kannustinmallin luomisesta, jolla vahvistetaan kuntien kannustimia rekrytoida monipuolista osaamista Ohjaamoihin. Nämä toimet tukevat Ohjaamojen kehittymistä ohjaamotoiminnan perusteet dokumentissa kuvailtuun suuntaan. Työllisyyden kuntakokeilut kuitenkin antavat kunnille mahdollisuuden arvioida Ohjaamojen toimintaa ja organisoida se uudella tavalla.

Työhönvalmennus kuntakokeilussa

Työhönvalmennus on yksi keskeinen palvelu, jota työ- ja elinkeinotoimistot ovat tarjonneet jo usean vuosikymmenen aikana eri tilanteissa oleville työttömille työnhakijoille. Paikalliset ELY-keskukset kilpailuttavat työhönvalmennuspalvelut niiden tarpeiden mukaan, jotka ELY-keskus yhdessä TE-toimiston kanssa on tunnistanut. Työhönvalmennuspalveluita hankitaan ensisijaisesti antamaan asiakkaalle henkilökohtaista tukea työpaikan etsimisessä ja siihen liittyvissä asioissa. Työhönvalmennusta hyödynnetään yhä useammin myös siinä, miten työpaikan löytämisen jälkeen asiakasta voidaan tukea työssä pysymisessä. Tähän liittyy keskeisesti myös työnantajien tukeminen. Työhönvalmennuspalveluja voidaan hankkia tarvittaessa kohdennetusti tietyille asiakasryhmille, esimerkiksi osatyökykyisille. Työhönvalmennusta voi saada 50 tuntia vuodessa.

ELY-keskusten kilpailuttamat työhönvalmennuspalvelut ovat käytössä myös kuntakokeilujen asiakkaille ja kunta voi ohjata näihin palveluihin asiakkaitaan heidän palvelutarpeensa mukaisesti. Tulevien hankintojen osalta ELY-keskukset suunnittelevat hankinnat yhdessä kuntakokeilujen kanssa. Mikäli kunnat näkevät, että työhönvalmennuspalveluissa olisi syytä painottaa jotain tiettyä valmennustapaa tai asiakasryhmää, ne voivat tuoda näitä tarpeita esiin suunnitellessaan yhdessä ELY-keskuksen kanssa hankintoja. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettujen palveluiden hankinnasta vastaa kuitenkin ELY-keskus. Kunnat voivat toki myös itse hankkia palveluita vastaavaan tarkoitukseen.

Laati: johtava asiantuntija Janne Savolainen ja neuvotteleva virkamies Lari Anttonen